

TRIADA

REVISTA DE SPECIALITATE A
CADRELOR DIDACTICE DIN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL SPECIAL ȘI
SPECIAL INTEGRAT AL
JUDEȚULUI BRAȘOV

Nr.1/2022
Brașov 2022

TRIADA

REVISTA DE SPECIALITATE A CADRELOR DIDACTICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SPECIAL
ȘI SPECIAL INTEGRAT AL JUDEȚULUI BRAȘOV

ISSN 2821– 8167
ISSN – L 2821 – 8167

Coordonator:

CENTRUL JUDEȚEAN DE RESURSE ȘI ASISTENȚĂ EDUCAȚIONALĂ BRAȘOV

BRAȘOV

2022

LOGOPEDIE PRIN MELOTERAPIE

prof.logoped-psihiolog **Beatrice Simona Gardin,**
Centrul Școlar Pentru educație Incluzivă Brașov

Muzica ocolește filtrele logice și analitice ale minții, își croiește drum spre comorile ascunse ale sufletului, stabilește contact direct cu sentimentele profunde din adâncul memoriei și imaginației.

Numeroasele cercetări consacrate studierii influenței muzicii asupra personalității constată efectele pozitive ale acesteia asupra diferitor funcții și stări ale organismului, ca de exemplu: influența muzicii asupra funcțiilor aparatului circulator; precum și efectele de diminuare a oboselii fizice și psihice;

Muzica acționează ca medicament la bolnavii psihici, are efect stimulatv asupra tuturor elementelor pozitive ale individului, cum ar fi: inițiativa, imaginația, creativitatea, voința, perseverența, memoria, inteligența, încrederea în sine, relațiile comunicative etc.

În trecut oamenii trăiau într-o deplină armonie și rezonanță cu natura.Ei se vindecau prin curățenia și frumusețea sunetelor naturii: cântecul păsărilor, murmurul apelor, vuietul cascadelor sau șuierul vântului. Cu ajutorul descânteceleor alungau bolile, ori alungau duhurile rele, prin cântece chemau ploaia, omagiau divinități. Intuitiv omul, pe tot parcursul evoluției sale s-a bucurat de darurile naturii și a încercat să le folosească.

Venim în această lume cu un țipăt, un țipăt ce înseamnă vibrație, sunet. Viața este vibrație și sunet. Primele silabe învățate sunt acorduri sonore. Mama își adoarme pruncul cu cântec. Mare parte din timpul de joacă al copiilor este alcătuit din jocuri însoțite de cântece. Omul din vechi timpuri și-a mângâiat sufletul și și-a alintat auzul prin miraculoasele sunete ale muzicii.

În ultimii ani meloterapia a devenit una din terapiile foarte utilizate de specialiști în diverse tulburări psihice. Edith Lecourt profesor de psihologie la Universitatea Louis Pasteur din Strassbour spunea: "Muzicoterapia constituie o parte a tehnicilor moderne de tratament a diferitelor categorii de afecțiuni determinate de dificultăți psihice și patologii mentale...

Se pot obtine rezultate în psihoze profunde, în autismul infantil și chiar în demența senilă."

Anne Marie Ferrand- Vidal lingvist, neuropsiholog, psihanalist, spunea: "Există persoane cu tulburări de vorbire manifestate prin vorbire atonă, aritmică, afazică= uitarea cuvintelor (apărute în urma unor afecțiuni psihice sau stresuri emoționale, traumatisme craniene, accidente vasculare,etc) iar pentru remedierea acestor retarde lingvistice se foloseste muzicalitatea limbii materne, prozodia

limbii (tonurile, accentele, intonația); se pot trata în acest fel tulburări de pronunție, de vocabular, mutism, autism, afazii amnezice, etc.

O explicație științifică ar putea fi aceea că centrul vorbirii se găsește pe emisfera cerebrală stângă, în timp ce centrul cântatului este pe emisfera dreaptă, corespondența contralaterală a aceleiași zone pe creier, sau mai probabil pentru că în noi există energie vibratorie iar muzica este sunet care vibrează și interferează cu lumea subtilă a energiilor.

Ședintele de relaxare au fundal sonor muzical sau în timpul masajelor terapeutice sau ședintelor de psihoterapie verbală muzica, cu diversele tonalități, ritmuri, este înglobată într-un complex de practice, ce au menirea de a crea acea punte de comunicare între corpul fizic, mental și emoțional. Efectele benefice ale muzicii s-au făcut simțite și asupra unor boli cardio-vasculare, afecțiuni digestive și neurologice.

În meloterapie sunetele și ritmul devin instrumente cu ajutorul cărora se dezvoltă creativitatea, se intră în contact cu sinele și se tratează diverse probleme de sănătate (anxietate, durere cronică, hipertensiune, dificultăți de învățare specifice copiilor cu tulburari de dezvoltare, etc.)

Datorită efectului său asupra sistemului nervos central, muzica este un factor important care ajută la relaxare și la reducerea stresului. Ca instrument de dezvoltare personală, muzica contribuie la creșterea capacităților cognitive (atenție, memorie), psihomotorii (agilitate, coordonare, mobilitate) și socio-afective. În plus, pentru a obține beneficiile oferite de meloterapie, nu avem nevoie de cultură muzicală.

Muzica este cea care trezește și întreține pe o durată mai mare atenția copiilor. Desigur că meloterapia am folosit-o în cât mai multe activități și sub diferite forme. Meloterapia propriu-zisă poate fi folosită pentru inducerea stării de calm, receptivitate maximă chiar ca un acompaniament al momentelor când copiii execută diverse activități practice: colorat, înșirare de mărgelute, transcriere de texte, etc.

Meloterapia ajută dezvoltarea limbajului atât sub aspectul pronunției corecte cât și a îmbogățirii vocabularului. Sincronizarea dintre linia melodică și pronunțarea corectă, pe silabe, a textului pot regla echilibrul dintre expirație și inspirație. De asemenea este facilitată coordonarea dintre: respirație, pronunție și mișcare.

Jocurile muzicale, jocurile ritmice, dansurile sunt extrem de atractive pentru copii. Aceștia sunt încurajați să se asculte pe ei înșiși, să-i asculte pe ceilalți, să se sincronizeze în cânt, în dans după un anumit ritm.

Pe Internet pot fi găsite lucrările muzicale la care voi face referire (sunt fragmente ce pot fi folosite și la cabinetele logopedice): lucrări muzicale pentru calmarea sistemului nervos și a stărilor de

agitație, cu caracter tonifiant, cu efect reconfortant, pentru surmenajul intelectual, pentru calmarea durerilor.

Cel mai mare succes cu muzica de relaxare l-am obținut în activitatea cu copiii anxioși, agitați, sau cu bâlbâiți, în timpul executării exercițiilor de respirație și în cadrul antrenamentului Schultze.

Meoterapia, prin realizarea unui climat socio-afectiv pozitiv, constructiv, am folosit-o și pentru a ajuta copiii timizi cu sentimente de inferioritate, de respingere și evitare și pe cei cu deficiență intelectuală ușoară, medie și severă să își exprime sentimentele și stările, să comunice mai ușor, să se integreze social.

Putem observa prin câteva minute de cântat spontan la un instrument de percutie, ca parte introductivă a sesiunilor, temperamentul, spontaneitatea, ritmul, forța psihică, ostilitatea reprimată sau manifestată, gradul de autocontrol

La cabinetul logopedic folosesc muzica în diverse etape ale activităților de terapie, fie că este vorba de copii cu tulburări de articulație sau cu alte dizabilități: balbism, ADHD, autism, etc. Și aceasta pentru că muzica declanșează stări emoționale ce duc la modelarea personalității. În plus, se realizează o apropiere empatică, muzica rămânând uneori, cel puțin la început, singurul mijloc de apropiere față de copii.

Cântecele folosite duc la o bună coordonare a expir/inspirului, însușirea corectă a vocalelor, o bună ventilație pulmonară. Absolut indispensabile înainte de impostarea oricărui sunet, cât și în etapele ulterioare, când este vorba de fixarea sau automatizarea pronunției.

Auzul fonematic parcurge diferite etape până la maturizare: aceste etape pot fi recuperate făcând apel mai des, cel puțin în prima lună de terapie, la sunetul scos de diferite instrumente muzicale. Există CD-uri cu scurte melodii în care se pot identifica ușor sunetele scoase de vioară, toabă, chitară, pian, flaut, dar și sit-uri pe Internet unde pot fi audiate aceste sunete.

Referințe bibliografice:

Edith Lecourt, (2010) La musicotherapie, ed. Eyrolles, Paris ;

Anne-Marie Ferrand-Vidal, (1982) The Melody-therapy of Language, Paris, Maloine;

David D, (2006) Psihologie clinică și psihoterapie, Iași, ed Polirom;

Hulin, H. and Pata, M, Ed. (2016) Terapia prin Muzică în România, Teorie și Practică, Prezent și viitor E-Book London, Music as Therapy International.

INTERDISCIPLINARITATEA STRATEGIILOR ȘCOLII INCLUZIVE

Prof. psihopedagogie specială Renciu Liliana, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Făgăraș

Abordarea dificultăților de învățare (identificarea, analiza, evaluarea și tratarea lor) se poate face în următoarele forme:

- În afara clasei obișnuite prin programe de școlarizare specială;
- În clasă obișnuită cu sprijin suplimentar de la alți profesioniști decât învățătorii și profesorii (logopezi, psihologi educaționali, psihologi școlari, consilieri psihopedagogi, etc.). Aici se presupune existența unor structuri de sprijin educațional pe lângă clasă;
- În interiorul clasei obișnuite de către educator, profesor, învățător. Ultima direcție, care presupune adaptarea strategiilor didactice la clasă pentru a face față unor provocări determinate de existența unor stiluri și modele diferite de învățare și de care ne ocupăm în aceste pagini este interesantă atât pentru perfecționarea procesului didactic cât și pentru găsirea soluțiilor într-o manieră nediscriminativă și integratoare.

Cadrul didactic de la clasă are nevoie de un alt tip de atitudine și de instrumente variate care să-i ușureze munca cu copiii cu probleme. Dacă copiii cu CES sunt integrați în clasă obișnuită ei vor învăța alături de ceilalți copii și vor putea fi sprijiniți suplimentar în afara orelor prin măsuri specifice dificultăților pe care le au în forme și structuri de tipul centrelor, cabinetelor și instituțiilor specializate. În clasă, profesorul trebuie să își adapteze strategiile pentru a răspunde nevoilor lor educative. În această adaptare poate folosi ca resurse colegii săi (lucrul în echipa de profesori) și ceilalți copii (copii se pot sprijini și pot învăța unii de la alții).

Se simte nevoia identificării unor *resurse de sprijin* a profesorului la clasă.

Resursele cele mai ușor de abordat și folosite sunt:

- Colaborarea cu alte cadre didactice, cu directorul școlii, cu familia, și cu alți profesioniști;
- Folosirea capitalului de timp în mod adecvat și eficient;
- Strategiile incluzive/comprehensive de predare și învățare (strategii flexibile, dinamice și individualizate) axate pe individualizare și învățare prin cooperare între elevi;
- Mediul educațional restrâns (amenajarea clasei) și larg (activități în comunitate).
- Autoformarea și autoperfecționarea prin practici inovatoare și prin resurse academice.

Interdisciplinaritatea strategiilor școlii incluzive vine din faptul ca ele sunt interactive, participative, euristice, experiențiale, de descoperire și problematizare, aplicându-se în toate disciplinele școlare inclusiv în domeniile ca presupun rezolvarea unor probleme cu apel la mai multe discipline sau la granița dintre acestea.

La orice disciplină școlară, ele potențează valoarea individului și grupului în aceeași masura cu obiectivele de conținut ale învățării propuse. Se recomandă astfel, valorizarea efortului depus de copil, acceptarea soluțiilor personale, aprecierea implicării și cooperării în rezolvarea sarcinilor didactice.

La chimie, dacă elevul combină cu mâna lui substanțele, va înțelege mai ușor. Făcând parte dintr-un grup de lucru, ceilalți elevi îl vor ajuta să rezolve, să cuprindă în formule experiența și să formuleze alte probleme.

Același lucru și la însușirea unor lecții de istorie: unii pot reține datele imediat, alții pot reda mai ușor exemplele și faptele culturale care stau la izvorul întâmplărilor istorice. Împreună, pot construi imaginea unei epoci și învățarea e facilitată pentru tot grupul. La matematică, sprijinul poate veni de la un copil care înțelege mai repede decât din soluția descifrată de profesor. Oricum copiilor le este mai ușor să învețe de la egalii lor și acceptă mai simplu soluțiile găsite împreună.

Interdisciplinaritatea se adresează și demersului comun la toate disciplinele: învățarea trebuie făcută în pași, pașii să fie strabătuți împreună, evaluarea continuă să dea informații și astfel se asigură eficiența învățării tuturor. Rezultatele așteptate ale învățării sunt diferite în funcție de diferențele sesizate între elevi. Progresele înregistrate depind de fiecare participant nu numai de un elev anume.

Performanțele nu sunt neglijate, dar sunt considerate diferențiat, în funcție de eforturi și de implicarea și participarea fiecăruia.

Un copil supradotat trebuie stimulat la rândul său, având nevoi speciale din clasă excepționalității. El este în același timp un membru al grupului școlar, cu care interacționează, negociază. Este un copil cu nevoile lui de joacă și experiențe de viață obișnuite. Un exemplu pe care îl putem folosi aici este cel al unui copil, personaj de film care, dotat cu competențe speciale în domeniul astronauticii, devine la vârsta de 12 ani student la facultatea de profil. Povestea lui se referă la procesul accidentului pe care îl suferă în campusul universitar. Este lovit în cap de o minge cu care se jucau colegii săi studenți, mult mai vârstnici decât el (20-24 ani). Practic, copilul nu s-a ferit din calea mingiei. Nu se jucase prea mult, căci nu avea timp și atunci când a văzut-o venind spre el s-a gândit fascinat la mișcarea unei planete.

Acceptând diversitatea elevilor, acceptăm diversitatea soluțiilor de viață, pentru o lume pe care ne este tot mai greu s-o anticipăm. Trebuie să fim deschiși tuturor soluțiilor. Aceasta reflecție trebuie să fie însușită și de copii, ca o viitoare strategie de cunoaștere și învățare.

Sintetizând caracteristicile strategiilor incluzive ale învățării, putem spune că ele valorizează fiecare elev și dau profesorului libertatea de a înțelege complexitatea și diversitatea soluțiilor didactice prin imagini pozitive despre orice copil, situațiile de dezvoltare, și despre sine.

BIBLIOGRAFIE:

1. Daunt P.E., Musu I., Vrăsmaș T. – Integrarea în comunitate a copiilor cu cerințe educative speciale, 1996
2. *** UNESCO, Să înțelegem și să răspundem la nevoile copiilor la clasă, UNESCO, UNICEF, traducere RENINCO, București, 2002
3. Vrăsmaș Traian, Învățământul integrat și-sau incluziv, Ed. Aramis, București, 2001
4. Vrăsmaș Ecaterina, Introducere în educația cerințelor speciale, Ed.CREDIS; Universitatea din București, București, 2004

PARTICULARITĂȚI ALE PREDĂRII-ÎNVĂȚĂRII ÎN PROCESUL INCLUZIUNII COPILULUI CU CES

Profesor psihopedagogie specială Langa Titel-Adrian, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Făgăraș

Incluziunea poate fi înțeleasă mai întâi ca o mișcare înspre extinderea scopului școlii obișnuite pentru a putea răspunde unei mari diversități de copii. Educația incluzivă nu este însă (și nu poate fi) aceeași educație pentru toți. Dacă cerințele educative speciale trebuie satisfăcute pe o scară mai largă, aceasta nu înseamnă ca atenția personalizată este mai puțin necesară.

Incluzivitatea educației școlare trebuie să fie o parte a unei strategii mai generale, care aspiră la realizarea educației pentru toți. Nu este neapărat vorba de o nouă lansare, ci mai degrabă de mijloace revizuite care să sprijine statele să realizeze obiectivul educației de bază pentru toți copiii.

Principala resursă la care profesorul poate apela, este colaborarea cu celelalte cadre didactice. Această colaborare se poate face în două forme:

- *În timpul procesului didactic*, ca echipa de profesori. Lucrul în echipă la clasă, cu un coleg este o formă de sprijin utilă și care poate fi folosită în anumite momente ale orarului. Echipa de profesori este și un model bun pentru elevi dar și o formă de a răspunde dinamicii situațiilor de predare-învățare. Aceasta presupune proiectare împreună, pregătirea lecției și apoi conducerea în cuplu a activității propriu zise. Fiecare profesor poate avea o anumită secvență didactică de care este responsabil dar poate și interveni și când situațiile o cer. Lucrând în echipă se poate monitoriza mai ușor progresul elevilor în clasă și se pot observa comportamentele lor și problemele cu care se confruntă, acordându-se sprijin imediat.

- *În completarea procesului didactic*

După încheierea activității se poate realiza analiza împreună a activității didactice și se pot propune schimbări în proiectările viitoare. Profesorii au nevoie de momente în care să discute împreună despre activitatea didactică și de spre modul cum rezolvă diferitele probleme care apar. Întâlnirile periodice în care se analizează situațiile de predare-învățare și se împărtășesc problemele, soluțiile și mijloacele optime, constituie o necesitate a actului didactic bine gândit. Schimburile de idei, experiența și discuțiile pe teme metodice constituie puncte forte ale unei asemenea perspective.

În același timp, trebuie găsite căile cele mai potrivite de remediere a dificultăților de învățare, care apar în procesul obișnuit al predării-învățării școlare și se manifestă ca situații de risc a adaptării școlare dacă nu sunt abordate adecvat.

Riscul inadaptării și apariția dificultăților în învățarea școlară determină cerința ca educatorii din învățământul preșcolar și școlar să posede un minim de cunoștințe în aceasta problematică. Acest tip de problematică cere educatorilor și profesorilor în primul rând următoarele acțiuni complexe care se referă la întreaga clasă, deci la toți copiii:

- Cunoașterea copiilor a particularităților lor și a diferențelor dintre ei;
- Individualizarea învățării;
- Folosirea strategiilor de predare-învățare flexibile și deschise;
- Amenajarea corespunzătoare a mediului educațional (ambientului) în așa fel încât el să devină factor de intervenție în învățare și remedierea problemelor de învățare;
- Valorizarea relațiilor sociale de la nivelul clasei și al școlii în favoarea procesului de învățare și promovarea învățării prin cooperare și a parteneriatului educațional.

Principala cerință față de procesul de predare-învățare pentru a face față dificultăților de învățare este individualizarea metodelor folosite în special când este vorba de copiii cu dificultăți de învățare.

Referitor la elevii care întâmpină dificultăți, este necesar ca profesorii să cunoască și să poată folosi o serie de strategii didactice cu care să identifice și să sprijine rezolvarea dificultăților de învățare în clasă.

În acest caz este de dorit ca educatoarea sau învățătorul/profesorul clasei să respecte următoarele cerințe:

- să identifice și să cunoască bine dificultățile de învățare a fiecărui elev, modul lor de manifestare și domeniul în care apar;
- să se asigure ca elevii aflați în situație dificilă au achiziționate aptitudinile prealabile;
- să adapteze materialul didactic folosit la fiecare temă;
- să procure material de sprijin atunci când este nevoie;
- să-și rezerve un timp necesar în fiecare oră pentru a evalua eficacitatea activităților de învățare și de predare.

Există o serie de cerințe generale față de organizarea predării și învățării în clasa obișnuită în care se întâlnesc copii cu CES:

- Acești copii au nevoie de o învățare multisenzorială explicită care să-i facă să avanseze; nu este cazul să se piardă vremea cu activități repetitive asupra unor lucruri care s-au însușit ci mai curând să se varieze metodele și suporturile de învățare.
- Copii cu dificultăți de învățare au nevoie de inițiere adecvată în lectură și scriere ceea ce presupune de cele mai multe ori alte metode și mijloace decât cele folosite în mod obișnuit de profesorul clasei respective.
- Este nevoie de structurarea cunoașterii și de o doză bună de orientare pentru a se duce la bun sfârșit învățarea școlară. Cum acești copii au dificultăți în organizarea informației care provine de la simțurile lor, ei sunt adesea incapabili să prevadă și de aceea trebuie să li se furnizeze un cadru adecvat și structurat de învățare în clasă, fiind mereu preveniți de ceea ce urmează.
- Construirea unei imagini pozitive despre sine este o altă nevoie a copiilor cu dificultăți de învățare. Aceasta se poate realiza pe fondul unor activități de grup orientate spre valorizarea posibilităților fiecăruia și pe un sistem de relații pozitive între profesor și elev și între elevi. Relațiile respective trebuie să ofere terenul încrederii reciproce, al empatiei cu trăirile fiecăruia, împărtășirii emoțiilor, sentimentelor, preocupărilor ca și a experienței de cunoaștere și învățare.
- Însușirea unor metode și tehnici de învățare, memorare, de redare a ideilor unui conținut constituie o altă cerință pe care educatorul o poate rezolva în clasa obișnuită.
- Elevii cu dificultăți de învățare au nevoie de profesori care înțeleg modul lor de învățare, se pot adapta ritmului acestora și îi pot orienta să-și depășească dificultățile fără a-i desconsidera.

BIBLIOGRAFIE:

1. Daunt P.E., Musu I., Vrăsmaș T. – Integrarea în comunitate a copiilor cu cerințe educative speciale, 1996
2. *** UNESCO, Să înțelegem și să răspundem la nevoile copiilor la clasă, UNESCO, UNICEF, traducere RENINCO, București, 2002
3. Vrăsmaș Traian, Învățământul integrat și-sau incluziv, Ed. Aramis, București, 2001
4. Vrăsmaș Ecaterina, Introducere în educația cerințelor speciale, Ed.CREDIS; Universitatea din București, București, 2004

STUDIU DE CAZ

Profesor itinerant și de sprijin: Szabó Éva, C.S.E.I. ”Brădet” Săcele, jud. Brașov

Date personale:

Numele și prenumele : H.O.C.

Școala: „Școală Generală”

Clasa a IV-a

Data nașterii : 11 mai 2011

Vârsta cronologică : 11ani

Sex : feminin

Naționalitatea: română

Religie: ortodoxa

Diagnostic psihologic: Deficiență mintală medie,

Deficit foarte grav de memorie,

Imaturitate psihomotorie,

Imaturitate psiho-afectivă,

Diagnostic logopedic: Disgrafie și dislalie polimorfă

Diagnostic medical: Obezitate gr.II,

Miopie AO.

Date despre familie

Numele tatălui:H I.

Data nașterii:18 aprilie 1980

Studii: universitare

Profesia și locul de muncă: consultant tehnic la firma: SC.Ion Mos SRL

Numele mamei: H.M.

Data nașterii:15 octombrie 1981

Studii: universitare

Profesia și locul de muncă: Operator pe calculator,

Asistent personal

Frați, surori: nu are

Cauzele deficienței:

Anamneza:- antecedente prenatale: nedeterminate

- antecedente perinatale: circulară de cordon, scor Apgar 7

- antecedente postnatale: nedeterminate

- a mers la 1an și 4 luni

- a vorbit la 4 ani

Nevoi ale subiectului: Educație psihomotrică, educație cognitivă, stimularea și corectarea limbajului, socializare.

Eleva H.O locuiește împreună cu familia într-o locuință proprietate personală. În fiecare dimineață este adusă cu mașina proprietate personală a părinților, fie de către amândoi, fie doar de către mama. Deși ar putea să urce singură scările și să ajungă la clasa ei (deoarece o recunoaște) acest lucru nu se întâmplă. (Mama argumentează decizia ei de a o aduce în clasă prin: „Cum aș mai putea vedea eu ce face fata mea la școală?” refuzând îndrumările dirigintei de a-i forma o anumită autonomie și independența copilului).

Dintre membrii familiei o preferă pe mama care nu-i refuza nimic. Atitudinea ambilor părinți este exagerat de protectoare, copilul dovedindu-și dependența față de aceștia și față de un adult prin faptul ca are mereu nevoie de confirmări ale gesturilor și acțiunilor sale: „Doamna uite.., Doamna așa?”.

A fost înscrisă la grădiniță începând cu vârsta de 3 ani unde încet a dobândit abilitatea de a merge la toaletă , de a manca singură sub sprijinul atent al cadrului didactic. A început să vorbească abia la 4 ani, când a și fost diagnosticată cu „dislalie polimorfă” și a urmat tratament recuperator al limbajului și exprimării orale la cabinetul școlar arondat grădiniței.

La școală a fost înscrisă, la vârsta de 8 ani, în clasa I, având „deficiență mintală medie, deficit foarte grav de memorie, imaturitate psihomotorie și psiho-afectivă”.

În prezent este elevă în clasa a IV-a, și urmează un plan de intervenție personalizat.

Are formate deprinderile de autonomie personală: mănâncă singură, se spală, se îmbracă singură, se încălță și se dezcalță singură, însă nu știe să-și lege șireturile.

Cunoaște toate culorile și formele geometrice: rotund, pătrat, triunghi, existând însă confuzii în ceea ce privește dreptunghiul.

Formează mulțimi și le compară dar greșește atunci când asociază numărul mulțimii de elemente, punerea semnului de comparare între două mulțimi.

Adună două numere doar cu suport obiectual cu bile puse pe un stativ și sub atenta îndrumare a cadrului didactic. Scrie numerele și numără de la 0 la 10 mai bine în ordine crescătoare, la ordinea descrescătoare existând dificultăți.

Are noțiuni ca primul, ultimul; poate aranja simetric, poate face modele simple. Motricitatea grosieră, precum și cea fină sunt deficitare.

Desenează un omuleț cu părțile lui componente, dovedind cunoașterea schemei corporale aproape în totalitate (testul Goodenough, proba A.de Meur). Recunoaște mai greu stânga, dreapta, se orientează în spațiu și începe să se orienteze temporal (învață ora).

Auzul fonematic este dezvoltat, iar în ceea ce privește organele fono-articulatorii se consemnează a fi în stare bună, normale din punct de vedere funcțional.

Respirația este predominant nazală. Ritmul vorbirii este normal dar uneori se accelerează. Pronunță sunetele izolat mai corect decât atunci când le integrează în cuvinte, acolo apărând omisiuni, inversiuni, estompări de sunete. În discuții dirijate are dificultăți de exprimare. Este greu înțeleasă de către ceilalți, când are ceva mai mult de povestit zice „spune tu!” (adica mama-translatorul). De multe ori mama ghicește conținutul celor spuse de față, aceasta se folosește și de imagini pentru a arăta ce cuvânt dorește să spună.

Vocabularul este sărac, există dificultăți de comunicare cu cei din jur (de aici rezultă și reținerea față de cei străini ce nu o înțeleg).

Și-a însușit aproape toate literele mari, de tipar, ale alfabetului lb.române, poate despărți cuvintele în silabe cu sprijin. In ceea ce privește activitatea de citit/scriș recunoaște literele mari, de tipar, dar nu poate realiza sinteza cuvântului decât cu sprijinul cadrului didactic. Copiază după model cu litere mari de tipar. Își recunoaște numele scris printre alte cuvinte și se semnează pe lucrările ei.

Tulburarea de limbaj este menținută datorită faptului ca acasă e mai puțin corectată de către membrii familiei (mama este translatorul) și datorită influenței pe care o au ceilalți copii asupra ei.

Comunica cu cadrele didactice și cu persoanele cunoscute, deși își dă seama că pronunția este greșită, sau ca nu este înțeleasă. Este prietenoasă și atentă cu ceilalți copii. Este un copil liniștit, calm, controlat, vesel, uneori încăpățânat.

Aprecierea verbală pozitivă și sistemul de recompensare (prin puncte, steluțe) sunt cele mai bune forme de motivare pentru ea în desfășurarea activităților și în corectarea pronunției.

Am prezentat cauzul de mai sus, pentru a sublinia faptul că un asemenea elev având capacitatea de învățare, cu nevoile existente, trebuie să beneficieze de sprijin permanent. Profesorul itinerant și de sprijin care lucrează cu elevii cu cerințe educaționale speciale în școlile de masă, acordă sprijin o oră sau cel mult două pe săptămână. Munca profesorului itinerant este eficientă în cazul elevilor cu intelect de limită și a celor cu deficiență mintală ușoară, iar elevii cu deficiență mintală medie și severă să urmeze o școală specială, să fie orientați de către comisiile abilitate către școlile speciale unde există specialiști

care asigură educația și supravegherea permanentă a acestora. Integrarea lor în școlile de masă se poate realiza în cadrul unor activități extracurriculare.

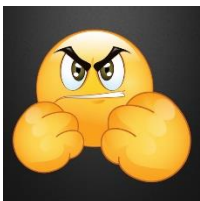
Bullyingul

Agresor-Victimă-Martori

Profesor consilier școlar
Bratu Raluca

Comportamentele de bullying apar rareori izolat. De fapt, bullyingul se întâmplă frecvent în public, nu este un eveniment izolat între două persoane.

AGRESOR

VICTIMĂ

MARTOR PASIV

MARTOR ACTIV

Cel care ține partea agresorului, îl încurajează, îl sprijină

MARTOR ACTIV

Cel care ține partea victimei, o apără, o consolează

Gândește-te .... Tu, ce fel de personaj ești ???

Sigur, toți am fost într-una din aceste ipostaze măcar o dată .... Dar ce rol îți asumi tu de cele mai multe ori ?

Eu bănuiesc ca majoritatea copiilor și tinerilor sunt martori pasivi .... Dacă cei mai mulți ar fi bullies, ar exista tot atâtea victime și sigur am observa că ceva nu este în regulă în jurul nostru ....

Dacă cei mai mulți ar fi martori activi, implicați în a-i opri pe agresori, atunci ... acest fenomen nu ar mai exista !

“Pentru ca răul să triumfe, este suficient ca oamenii buni să nu facă nimic.”

Edmund Burke-om de stat, economist, filosof (1729-1797)

Dar ce ai putea face ? Cu siguranță ai văzut episoade de violență și ți-ai dorit, măcar o dată, să intervii ...

Dar ... apare frica .... “Eu pot fi victima de mâine ...”

Sau

“Merita să-și ia bullying !” ....

Chiar crezi asta ? Chiar crezi că un copil, un tânăr ca și tine, poate să se schimbe în bine aplicându-i un bullying “binemeritat” ?

ȘI ATUNCI CE AȘ PUTEA SĂ FAC ?

Evita să te alături sau să râzi !

Aceste comportamente îi oferă bătașului un răspuns pe care îl caută. Chiar dacă nu te simți suficient de curajos pentru a face ceva în acel moment, poți evita să cedezi presiunii colegilor și să râzi împreună cu ceilalți.

Pleacă de acolo!

Uneori, agresorii caută pur și simplu atenție. Și, dacă nu au public, se vor opri. Uneori tot ce trebuie să faci pentru a ajuta o victimă este să te îndepărtezi de incident sau să ignori bătașul. Totuși, raportează agresiunea unui adult, astfel încât să nu se mai repete.

Spune-i bătașului să se oprească !

De obicei, dacă un agresor nu primește o atenție pozitivă din partea mulțimii, el va opri ceea ce face. Este nevoie doar de una sau două persoane pentru a arăta dezaprobare și agresiunea se va încheia. Folosește această metodă numai dacă te simți în siguranță în acest sens. Dacă agresorul prezintă o amenințare fizică, o altă opțiune ar putea fi să găsești ajutor.

Caută un adult !

Îndepărtează-te calm de un incident de agresiune și caută ajutor. Acest lucru ar trebui făcut discret pentru a te menține în afara pericolului. Dacă nu raportezi agresiunea, aceasta va continua. Mai mult, dacă ești martor al agresiunii și ești dispus să spui cuiva ce ai văzut, acest lucru ajută mult victima.

Folosește un telefon mobil pentru a apela sau trimite mesaje text pentru ajutor !

Dacă ai un telefon mobil, poți oricând să suni sau să trimiți mesaje text unui adult și să ceri ajutor. Procedând astfel, nu spui ceva direct agresorului, dar îți oferă o modalitate de a ajuta victima.

Solicită și altor spectatori să se implice !

Uneori este mai sigur și mai eficient dacă un grup de copii se confruntă cu agresorul. De fapt, cercetările arată că atunci când colegii intervin într-un incident de intimidare, aceasta se oprește în aproape 60% din cazuri. Mai mulți suntem mai puternici, încurajează-ți și adună-ți prietenii pentru a pune capăt agresiunii în școală.

Abordează agresiunea în mediul online !

Salvează postările și raportează agresiunea cibernetică unui adult. În plus, multe site-uri de socializare au mecanisme de raportare a abuzurilor, învață să le folosești.

Susține victima !

Uneori, cel mai bun mod de a ajuta este să fii prieten cu victima. De fapt, cercetările arată că, a avea cel puțin un prieten, poate descuraja agresiunea.

Cunoaște-l pe agresor !

Dacă te simți confortabil cu asta, încearcă, în timp, să te apropii și să îl cunoști mai bine. Agresorul are și el nevoie de un prieten care să-l înțeleagă, poate chiar mai mult decât altcineva !

Bibliografie

<https://www.verywellfamily.com/>

ȘTIAI CĂ TĂCEREA DOARE?

MOROȘANU RAMONA

Mulți dintre oameni, când asistă la acte de violență fie că vorbim despre violența verbal, psihică sau fizică se simt speriați și neputincioși, dar să rămâi în tăcere nu este o opțiune. Așadar, ce poți face din poziția de spectator? Nu mai găsi scuze și acționează!

Cum putem acționa? În primul rând lăsând scuzele de o parte. Pentru toate aceste scuze ale neimplicării în astfel de situații putem găsi alternative astfel încât să diminuăm fenomenul.

✓ Dacă sunt eu următoarea victimă? Nu îmi doresc să devin următoarea țintă a agresorului. Alege în schimb să spui cuiva cele observate. Întrădevar, este greu să interacționezi cu cineva care este agresiv, poți ajuta vorbind cu un adult responsabil.

✓ Nu vreau să fiu exclus, nu îmi doresc să fiu respins de către colegi sau prieteni. Dacă ai acest gând, ține cont de faptul că nu ești singurul care are această îngrijorare, vorbește cu cineva care poate ajuta. Tăcerea nu face decât să o înrăutățească.

✓ Nu este chiar atât de grav. Nu sunt foarte sigur de ceea ce am auzit și văzut. Probabil nu este nimic.

A vorbi nu înseamnă că părăști. Chiar dacă nu ești sigur de toate detaliile, împărtășește cuiva astfel încât să înțelegi mai mult de o perspectivă.

✓ Nimeni nu va ajuta. Am raportat acest lucru deja și nimic a fost făcut.

Continuă să cauți ajutor, uneori ajutorul nu este găsit imediat. Continuă să cauți ajutor până când cineva va răspunde.

✓ Au meritat-o. Și ei au fost provocatori și enervanți astfel încât cineva trebuia să îi pună la punct.

Toată lumea merită respect. Cu toții avem nevoie de ajutor pentru a învăța cum să ne respectăm unii pe alții. Poti rupe ciclul nerespectării.

Tu poți să fii motivul pentru care cineva se simte binevenit, văzut, auzit, valoros, iubit, sprijinit cu adevărat.

Marian, Gabriela, Alexandrina Baloescu, Comportamentul agresiv, Editura Tritonic, București,
2009

Pinterest

<https://www.unicef.org>

Strategii pentru a face față bullying-ului

Consilier școlar Iosif Mariana

Dacă te confrunți cu hărțuirea, probabil că te simți neputincios/oasă, umilit/ă și singur/ă. Amintește-ți: nu este vina ta și NU ești singur/ă. Hărțuirea nu este rezultatul a nimic din ceea ce ai făcut, dar dacă ai strategii pentru a face față hărțuirii, asta te poate ajuta să treci mai ușor prin această situație.

Dacă vă aflați într-o situație de bullying, poate fi tentant să începeți să ignorați școala, interacțiunile cu ceilalți, pentru a evita să vă aflați într-o situație în care ați putea întâlni persoana care vă hărțuiește. Cu toate acestea, nu ar trebui să pierdeți lucrurile pe care le-ați putea face din cauza modului în care cineva vă tratează. Bullying-ul nu a fost niciodată o chestiune de răs sau neimportantă. Se pare că încă de la începutul timpului, copiii și chiar și adulții se confruntă cu dezechilibrul clasic al puterii abuzive. Majoritatea au supraviețuit și au ieșit mai puternici din asta.

În acest sens, există mai multe strategii prin care să faceți față bullying-ului, iar în continuare sunt prezentate câteva dintre ele. S-ar putea să nu funcționeze toate pentru toată lumea, așa că continuați să încercați până când veți găsi una care să funcționeze pentru voi.

1. Vorbește despre asta

Vă poate ajuta să discutați cu un părinte, consilier, profesor - oricine vă poate oferi sprijinul de care aveți nevoie.

De asemenea, căutați un prieten și fiți un prieten. Spuneți unui prieten sau altcuiva în care aveți încredere situația în care vă aflați. Este posibil să vă simțiți mai relaxați și mai calmi în privința lucrurilor după ce ați vorbit despre ele. Rugați-l pe prieten să meargă cu voi la cursuri sau acasă după școală.

2. Cere-i agresorului să se oprească

Acest pas poate fi foarte dificil, mai ales dacă ați permis ca agresiunea să continue mult timp înainte de a spune altcuiva. Totuși, vi se poate cere de la școală să aveți o întâlnire cu agresorul. Dar, dacă nu doriți să faceți acest lucru, nu trebuie să faceți asta.

Luăți în considerare, totuși, că poate avea un efect pozitiv. Agresorul poate să nu fie conștient de cât de rău vă simțiți, iar conștientizarea acestui lucru îl poate determina să-și schimbe comportamentul.

Atunci când vorbiți cu agresorul, încercați să-i spuneți astfel: „Când ai făcut / ai spus acest lucru, am simțit asta”, deoarece acest lucru este mai ușor de auzit și este mai puțin probabil să-l facă pe agresor defensiv. Încercați să vă păstrați încrederea și asertivitatea comunicării și explicați că nu vă place comportamentul lui și ați aprecia dacă s-ar opri.

2. Mergeți pe un traseu diferit

Dacă există un anumit loc în care apare situația de bullying, încercați să mergeți pe o rută diferită (dacă nu vă cauzează prea multe neplăceri).

”Locuiam destul de aproape de școală și am ales adesea să merg acasă pe jos decât să iau autobuzul. Asta m-a ajutat să fac mișcare și să respir aer curat, dar să și pot crea ceva spațiu între mine și colegii cu care mergeam la școală.” – Sarah

3. Ascultă muzică

Pune-ți căști și ascultă muzică optimistă în timp ce treci pe lângă persoana care te enervează. Purtarea căștilor a devenit un mod universal de a spune „Nu mă deranja”.

4. Ignoră-l și pur și simplu respiră

Prefă-te că nu ai auzit ce spune persoana care te agresează. Vrea să primească o reacție de la tine așa că nu-i oferi satisfacția de a răspunde la comentariile ei.

”Un alt lucru pe care îl făceam, când îi auzeam pe ceilalți râzând, era să respir adânc; trăgeam adânc aer în piept și-mi reaminteam că nu era vorba despre mine.” – David

5. Arătați-vă încrezători

Nimeni nu cere să fie hărțuit, desigur. Dar unele persoane ar putea arăta ca niște ținte mai ușoare, poate pentru că deja par puțin vulnerabile. Cercetările arată că persoanele care merg încrezătoare și par sigure pe ele sunt mult mai puțin susceptibile de a fi atacate.

Dacă vă simțiți puțin vulnerabili, asigurați-vă că vă ridicați drept, trageți umerii înapoi și ieșiți cu încredere. Acest lucru va avea două efecte:

- vă va face să arătați mai încrezători, ceea ce vă va face să aveți mai puține șanse de a deveni victima agresiunii sau a oricărui alt atac;

- în același timp, vă va face să vă simțiți mai încrezători. Corpul oglindește mintea, dar și mintea este afectată de corp.

5. Blochează și raportează

Dacă agresiunea se întâmplă online, nu răspundeți, deoarece acest lucru poate agrava situația. În schimb, blocați persoana și raportați situația. Majoritatea site-urilor de socializare au politici în vigoare pentru a preveni agresiunea și hărțuirea. Asigurați-vă că salvați dovezi ale hărțuirii cibernetice pentru a le arăta unui adult de încredere.

Cu încredere și o bună gestionare a situației de către școală, familie și voi, aceste acțiuni ar trebui să pună capăt bullying-ului.

Webografie

<https://au.reachout.com/articles/use-control-alt-delete-to-cope-with-bullying>

<https://kidshealth.org/en/teens/bullies.html>

<https://www.skillsyouneed.com/parent/coping-with-bullying.html>

Cum să faci față bullying-ului?

PROF. CONS. MIRELA IORDACHE

Ești adesea agresat la școală? Ești amenințat, șantajat, poreclit, împins, intimidat, lovit, luat peste picior, bârfit, exclus sau obligat să faci lucruri pe care nu vrei să le faci, deși niciodată nu ai provocat astfel de situații? Ești trist, anxios, nu dormi bine, ti-ai pierdut pofta de mâncare, te doare stomacul și nu mai vrei să mergi la școală? Atunci, cel mai probabil ești o victimă a bullying-ului.

În primul rând trebuie să știi că nu e vina ta. Dacă ți-ai dat deja seama de asta și îți dorești să schimbi ceva, iată zece lucruri pe care le poți face:

1. Evită, pe cât posibil, să stai în preajma colegilor agresivi. Agresorii își pierd cumpătul repede, așa că dă-le suficient spațiu.
2. Încearcă să pari sigur pe tine. Stai drept, ține capul sus, privește oamenii în ochi și vorbește hotărât. Agresorii sunt atrași de copiii sensibili, care par ușor de intimidat.
3. Nu arăta că îți este frică și nu plânge. Astfel de comportamente sunt un adevărat combustibil pentru agresori.
4. Dacă simți că ești în pericol, îndepărtează-te rapid, dar liniștit. Dacă situația e gravă, poți chiar să fugi. Alătură-te cât mai repede unui grup de prieteni sau adulți.
5. Fă-ți cât mai mulți prieteni. În acest fel, vei fi mereu înconjurat de oameni care să-ți sară în ajutor sau să-ți susțină punctul de vedere, dacă e cazul.
6. Învăță să comunici asertiv și cu umor. Arată-le celorlalți că îi respecti și pe ei dar și pe tine. De exemplu, dacă cineva te jighește, răspunde-i la persoana întâi: în loc să spui „Ești răutăcios” poți spune „Nu îmi place să fiu numit așa”. Poți chiar să le faci un compliment sincer celor care te necăjesc. Este o metodă care „topește” furia.
7. Descoperă-ți potențialul. Fii conștient de calitățile și valoarea ta și nu te lăsa afectat de ceea ce se spune despre tine. Doar pentru că spun alții, nu înseamnă că este și adevărat.
8. Învăță câteva tehnici de autoapărare. În acest fel vei ști să te protejezi, vei fi mai încrezător și vei învăța că violența nu e niciodată o soluție.
9. Cere ajutorul unui adult. Întotdeauna povestește-le părinților tot ceea ce ți se întâmplă la școală. Sunt persoanele care te iubesc cel mai mult și sigur te vor sprijini. La școală, poți cere ajutorul învățătorului, dirigintelui, profesorului de serviciu sau consilierului școlar. Poți găsi împreună cu ei cele mai bune soluții pentru a rezolva situațiile dificile. Dacă nimic din toate acestea nu funcționează, poți sesiza poliția.

10. Și poate cel mai important lucru: bullying-ul trebuie făcut public! Dacă este ascuns și trecut sub tăcere, va deveni mai puternic. Nu trebuie să te rușinezi sau să-ți fie frică să vorbești despre asta. Vorbind, înseamnă că iei atitudine și că nu vei mai permite ca tu sau altcineva să fie subiect al violenței de orice fel.

Nu uita! Nu ești singur! Sunt mulți copii și adulți care îți pot fi alături. Bullying-ul nu este normal și nu trebuie tolerat.

Bibliografie:

1. Criswell, P., K., 2016, Stand Up for Yourself & Your Friends: Dealing with Bullies & Bossiness and Finding a Better Way, American Girl; Reprint edition
2. Green Allen, V., 2018, The No More Bullying Book for Kids: Become Strong, Happy, and Bully-Proof, Rockridge Press
3. Romain, T., 2014, Bullies: cum să faci față intimidării, Ed. Gama
4. Kids Health Behavioral Health Experts – Dealing With Bullies
<https://kidshealth.org/en/kids/bullies.html>

Rezumat:

Un scurt ghid antibullying pentru copii, care îi învață zece metode simple de a face față acestui fenomen și îi încurajează să ia atitudine.

De ce sunt importanți martorii unui fenomen de bullying și ce pot face ei?

Prof. consilier școlar Mirela Iordache

< < Sergiu este elev în clasa a VI-a la o școală obișnuită. Este micuț de înălțime, slăbuț, timid și are multe alergii. Este un elev apreciat de cadrele didactice pentru seriozitatea și implicarea lui școlară și are note foarte bune. Nu îi este ușor să-și facă prieteni, de aceea are doar un prieten bun, Cristi, care-i este și coleg, dar, în sinea lui, s-ar bucura dacă băieții populari din clasă i-ar acorda atenție și l-ar integra în grupul lor. Un astfel de coleg este David: înalt, bine îmbrăcat, vorbăreț, tupeist. Se face remarcat foarte ușor și mereu în jurul lui roiesc tot felul de fete și băieți. Lui David îi place să fie în centrul atenției. Vorbește tare, nonșalant și face adesea glume sau comentarii acide la adresa copiilor ca Sergiu.

Astăzi de pildă, consideră că Sergiu arată ca o găină alergică la creier și a început să le spună celorlalți copii că nu ar trebui să mai stea în bancă cu el, ca să nu se molipsească. Mulți colegi râd copios la acest comentariu, se strâng în jurul lui David și continuă să găsească tot felul de alte insulte. Alții privesc ca la spectacol, cu interes sau teamă. Câțiva, nu îl băgă deloc în seamă și își văd, nepăsători, de treburile lor. Pentru un efect complet al vorbelor sale, David merge în fața clasei și anunță tunător că oricine îndrăznește să se așeze lângă Sergiu de acum înainte, va fi exclus din grupul de whatsapp al clasei. Camarazii lui David râd și mai tare, restul copiilor tac. Lui Sergiu îi vine să plângă și se abține cu greu. Cristi, prietenul lui, este singurul care îndrăznește să spună că ceea ce face David nu e prea frumos și că toată lumea are dreptul să fie pe grupul clasei, mai ales că acolo se discută lucruri importante. Enervat din cale-afară, David se îndreaptă către Cristi, cu colegii de glume ținându-se scai de el. Câțiva copii, se dau speriați din calea lor. Intră dirigintele și toți copiii fug să se așeze în bănci. Lângă Sergiu nu mai stă nimeni, și nimeni nu suflă o vorbă despre ceea ce tocmai se întâmplase. > >

Dacă ați fi fost colegii băieților din poveste, ce ați fi ales să faceți? Ce credeți că s-ar fi întâmplat dacă David nu ar fi avut atâția susținători? Cum ar fi fost dacă mai mulți colegi ar fi susținut părerea lui Cristi sau i-ar fi luat apărarea lui Sergiu? Ce s-ar fi întâmplat dacă situația i-ar fi fost comunicată dirigintelui?

Povestea prezentată este o situație foarte clară de bullying. Bullying-ul este un fenomen de grup, în cadrul căruia, elevii își asumă diferite roluri: agresori, victime sau martori. Martorii pot fi încadrați în patru categorii și pot influența felul în care evoluează situația:

1. **Complicii** – sunt de partea agresorului. Fie îl ajută pe acesta, de exemplu immobilizând victima, fie agrează la rândul lor.

2. **Apărătorii** – sunt de partea victimei. Sunt cei care intervin încercând să oprească agresiunea, sau, dacă nu pot, solicită imediat ajutor din partea unui adult.
3. **Spectatorii activi** – nu se implică efectiv în agresarea victimei, dar întăresc comportamentul agresiv râzând sau încurajându-i pe ceilalți să privească.
4. **Martorii neimplicați** – rămân în afara conflictului și nu se implică.

Poate ați recunoscut în poveste toate aceste personaje.

Voi ce fel de martori sunteți și ce credeți că ați putea face pentru a stopa bullyingul?

Există numeroase motive pentru care copiii preferă să fie doar spectatori sau martori neimplicați. Mulți chiar nu știu ce să facă. Este foarte important însă să conștientizați că, nefăcând nimic, îi transmiteți de fapt agresorului mesajul că este acceptabil comportamentul lui. Și nu este!

Chiar dacă vă este frică, există câteva lucruri pe care le puteți face când asistați la o situație de bullying, fără să vă puneți în pericol:

- Nu râdeți
- Nu încurajați în niciun fel agresorul
- Nu deveniți spectatori activi
- Ajutați victima, oricum puteți
- În particular, încercați să încurajați și să susțineți persoanele agresate
- Dacă vedeți un copil izolat, chemați-l lângă voi
- Folosiți-vă umorul pentru a detensiona atmosfera
- Schimbați subiectul discuției pentru a distra atenția
- Fiți modele de comportament pentru ceilalți
- Păstrați o distanță sigură și ajutați victima să se îndepărteze
- Chemați câțiva prieteni în ajutor, pentru a opri agresiunea
- Spuneți unui adult

Da, ca să puteți face ceva vă trebuie curaj, compasiune, asertivitate și dorința de a acționa. Dar țineți minte: **DACĂ NU SUNTEȚI PARTE DIN SOLUȚIE, ATUNCI SUNTEȚI PARTE DIN PROBLEMĂ!**

Bibliografie:

1. Clarkson, P (1996) *The Bystander*. London: Whurr Publishers.
2. Gini, G., Pozzoli, T., Borghi, F., & Franzoni, L. (2008). The Role of Bystanders in Student's Perception of Bullying and Sense of Safety. *Journal Of School Psychology*, 46, 617 – 638.

3. Salmivalli, C., (2014) Participant Roles in Bullying: How Can Peer Bystanders Be Utilized in Interventions?
4. www.educațiefarabullying.ro
5. <https://www.stompoutbullying.org/bullying-bystanders-become-upstanders>

Rezumat: Articolul prezintă un scurt studiu de caz, ca pretext de identificare a rolurilor pe care copiii le pot avea atunci când se întâlnesc cu o situație de bullying. De asemenea, oferă soluții practice care pot fi puse în aplicare, cu riscuri minime, soluții care pot contribui semnificativ la descurajarea acestui fenomen.

DEMERSURI EDUCAȚIONALE PENTRU COMBATEREA COMPORTAMENTULUI DE BULLYING

Blaj Ligia Nicoleta

Comportamentul de cyberbullying a devenit în ultimii ani un fenomen din ce în ce mai complex, din pricina dezvoltării tehnologiei și apariției noilor site-uri de socializare, pe care copiii și tinerii din România le frecventează aproape zilnic. Rețelele de socializare încurajează distribuirea datelor cu caracter personal (adrese, poze, informații personale) care, ajunse în posesia unor persoane rău intenționate, pot deveni premisa unor acțiuni ce dăunează integritatea individului și îl afectează psihic pe termen mediu și lung.

Violența pe internet se poate manifesta sub mai multe aspecte ca:

- **hărțuirea** = trimiterea de mesaje ofensatoare, nepoliticoase și jignitoare într-un mod abuziv; publicarea comentariilor răutăcioase sau umilitoare cu privire la posturi, fotografii și pe chat; manifestarea unui comportament ofensator pe site-urile de jocuri.
- **denigrarea** = postarea sau trimiterea de informații false și rău-intenționate despre un alt copil; utilizarea de fotografii ale unui copil cu scopul de a ridiculiza, de a răspândi zvonuri false și bârfe.
- **iritare** = utilizarea, în mod intenționat, a unui limbaj extrem de agresiv cu scopul de a crea o luptă de putere; agresorul urmărește să provoace reacții și să pună interlocutorul în dificultate cu scopul de a râde de el.
- **răspândirea de zvonuri și bârfe** = răspândirea de mesaje ofensatoare prin email, aplicații, rețele sociale către un număr mare de copii (uneori, aceste mesaje sunt răspândite chiar de cei mai buni prieteni ai victimelor).
- **furt de identitate** = folosirea identității online a unui alt copil (prin spargerea de conturi ale acestuia: email, rețele sociale etc.) cu scopul de a trimite sau posta un material jenant despre alți copii; realizarea de către agresor a unui cont / profil fals (pe rețele sociale, aplicații sau website-uri) cu utilizarea fotografiilor / materialelor video ale unui copil în scopuri neadecvate.
- **expunere sau șiretlic** = distribuirea de informații personale / intime, fotografii sau materiale video despre un copil; păcălirea unui copil în a oferi informații personale / intime, fotografii sau materiale video cu scopul de a le distribui, ulterior, altora.
- **persecutare** = trimiterea de mesaje care includ amenințări de vătămare, hărțuire, intimidare;
- **sexting** = răspândirea unor mesaje cu un conținut sexual

Acțiunea de cyberbullying are un caracter permanent și anonim, care face ca impactul său negativ să fie uriaș. Copiii care cad victima unui comportament de cyberbullying trăiesc un sentiment intens de însingurare, teamă, tristețe, uneori disperare care vine din neputința de a ieși din această situație.

Navigând pe internet, fără un program de control parental, copiii și adolescenții se expun riscurilor.

Rolul nostru, al adulților, este să învățăm copiii și tinerii să fie vigilenți în a-și proteja datele personale și să înțeleagă că agresiunile pe internet se pedepsesc prin lege.

Implementarea unui proiect având ca tema „**Riscurile și beneficiile utilizării internetului**” în școala mea, a fost posibilă cu sprijinul diriginților, conducerii școlii și a unei echipe de elevi voluntari. Beneficiarii proiectului au fost un număr de 120 de elevi de gimnaziu. Activitățile proiectului au vizat înțelegerea exemplelor de **bullying/cyberbullying** și caracteristicile acestora din perspectiva celor trei roluri implicate: victimă, agresor, martor. De asemenea, s-a urmărit identificarea unor soluții și modalități de intervenție pentru a diminua manifestarea comportamentului de bullying.

Tot în cadrul proiectului s-a urmărit ca elevii să fie încurajați să fie, nu doar consumatori de media, ci și creatori de conținut pozitiv care aduce beneficii în plan intelectual, social, creativ, emoțional și conferă valoare și stimă de sine.

Surse:

<https://oradenet.ro/viata-ta-online>

www.explore/cyberbullying/cum-sa-i-faci-fata

Importanța comunicării în echipa multidisciplinară - studiu de caz

elev cu cerințe educative speciale

Prof. itinerant: Leurzeanu Marilena, CȘEI Brașov

Prof. consilier școlar Blaj Gabriela Roxana, CJRAE Brașov

„Școala trebuie adaptată la copii și nu copiii adaptați școlilor.” Alexander Sutherland

”Comunicarea înseamnă talentul de a înțelege că nu suntem la fel.”

Câți oameni nu s-au întrebat oare cât de importantă este comunicarea pentru succesul muncii în echipă?

Comunicarea eficientă este lipiciul care ține o echipă împreună. Fără o comunicare adecvată, o echipă este ca un motor care a fost împărțit în mai multe părți care nu reușesc să coopereze și să alimenteze astfel încât să meargă înainte. Fiecare membru al echipei multidisciplinare are propriile sarcini, dar împreună toți creează o „mașină” un „tablou” o „imagine” completă a copilului cu CES.

STUDIUL DE CAZ COPIL CU CES

Un bolnav de autism poate avea crize și depresii. Simptomele autismului pot dura pe tot parcursul vieții, însă, deseori, pot fi ameliorate prin intervenții corespunzătoare și prin tratament adecvat) O persoană care are simptome de autism trebuie examinată de o echipă de specialiști care trebuie să includă un medic psihiatru, un psiholog, un neurolog, un logoped și un consultant în probleme de educație..

Tratamentul autismului se bazează în primul rând pe educație. Acesta trebuie adaptat fiecărei persoane în parte, în funcție de simptome și nevoi, deoarece fiecare autist prezintă particularități proprii.

Tratamentul poate include:

Terapie comportamentală - pentru a ajuta copilul să se adapteze condițiilor sale de viață (să se îmbrace singur, să mănânce singur, să folosească toaleta);

Programe de integrare - care să ajute copilul să se adapteze lumii înconjurătoare pe cât posibil (socializarea);

Asigurarea unui mediu organizat de viață - este foarte important să urmeze o rutină a activităților zilnice;

Terapie audio-vizuală - pentru a-i ajuta în comunicare (pentru copilul la care comunicarea verbală este absentă se vor căuta metode alternative de comunicare, cum ar fi comunicarea non-verbală: gesturi, imagini, etc);

Controlarea regimului alimentar (unii dintre ei mănâncă foarte multă pâine);

Medicamente - recomandate de medicul psihiatru;

Terapie fizică - pentru a-i ajuta în a-și controla stereotipiile. Le place foarte mult apa și unii înoată foarte bine;

Terapia limbajului - logopedie.

Terapia ABA - adică Analiză Comportamentală Aplicată. Terapia ABA este o abordare științifică a înțelegerii comportamentului și a modului în care poate fi afectat de către mediul înconjurător.

Studii ale specialiștilor

Un bolnav de autism depinde de un asistent personal care să-i controleze comportamentul și să-l ajute în activitățile zilnice. Deoarece cauzele autismului nu sunt cunoscute, această boală nu poate fi prevenită.

Motivarea alegerii temei

Am realizat acest studiu de caz împreună cu colegii, pornind de la un caz care ne-a impresionat. Povestea cu aceasta fetiță începe din clasa întâi, anul 2014, când a fost adusă de mama ei la

școala unde funcționam. Pe parcursul anului școlar lucrurile nu au evoluat din punct de vedere al integrării copilului cu CES deoarece nu vorbea. S-a creat la nivel de clasă o opoziție din partea părinților și a directorului, iar părinții au fost nevoiți să o mute la altă școală. Nu am mai știut nimic de ea o perioadă. Când ne-am reîntâlnit în școala unde era înscrisă, fetița era deja în clasa a IV-a.

Debutul crizei educaționale – informații primite de la mamă

X.a fost un copil care s-a dezvoltat normal până la vârsta de 6 luni. Imediat după efectuarea vaccinului obligatoriu au început să apară primele semne că ceva este în neregulă: agitație, nesomn, plâns continuu, lipsa limbajului. Datorită stării continue de agitație a copilului, a tulburărilor de somn și a lipsei achizițiilor de limbaj, copilul este programat de părinți la un consult de specialitate, secția neuropsihiatrie, în jurul vârstei de 2 ani și jumătate, unde este diagnosticat cu autism atipic.

Alte elemente îngrijorătoare: agitație psihomotorie (lovituri stereotipe în piept); tendință de a mânca în continuu; lipsa limbajului (țipete frecvente); suspect de epilepsie; vulnerabilitate (imunitate scăzută).

Diagnosticul a fost dat la Spitalul din București.

Medicație: Convulex

Parte aplicativă

- Program de intervenție personalizat.
- Evaluarea inițială relevă următoarele aspecte:
  - Echilibru static și dinamic bun
  - Nu arată la cerere părțile corpului,
  - Lateralitatea stângă,
  - Nu stabilește contact vizual,
  - Nu are însușită schema perceptiv-motrică de formă, mărime, culoare
  - Prezintă disfuncționalități ale proceselor însușirilor și funcțiilor psihice
  - Înțelege comenzile simple, nu respectă regula și nici interdicția

- Interes scăzut față de mediu, greu de atras într-o activitate și în general nu răspunde la comenzile verbale.
- Fixații pe anumite jucării și jocuri
- Prezintă întârziere severă în activitate și dezvoltarea limbajului
- Nu rostește nici un cuvânt cu sens
- Agitație psiho-motorie la frustrare
- Se adaptează greu cerințelor educaționale, este dificil de implicat într-o sarcină impusă.

Participanți implicați: profesor itinerant, consilier școlar, logoped, terapeut comportamental părinți.

Măsuri educaționale

- A beneficiat de terapie ABA 2 luni în particular.
- A frecventat Centrele Internaționale de Terapie cu delfini și Terapie prin sunete.
- A făcut logopedie și terapie comportamentală în particular.

Repere în dezvoltare:

Nu cooperează la activitățile de grup, nu are contact vizual, nu lovește, este afectuoasă și îi face plăcere să dea mâna cu persoane cunoscute cărora le zâmbește sau le atrage atenția prin atingere pe mână. Nu inițiază jocuri.

Limbajul și comunicarea

- nivelul de dezvoltare a vocabularului – comunicare foarte greoaie, slab inteligibilă, cuvinte deformatate în exprimarea orală;
- exprimare dislalică, grav alterată, rezistență la terapia psiho-logopedică;
- limbaj receptiv : nivel de comprehensiune slab, redă cu dificultate conținuturi, în cuvinte, propoziții;
- limbaj expresiv : prezent limbajul mimico-gestual- imitativ;

- particularități fiziologice de limbaj : deformări ale aparatului fono articulator;
- pronunție : dislalică, dizartrică, slab inteligibilă;
- ritm și fluentă a vorbirii : modificat;
- DISLEXIE CENTRALĂ- citește prin repetare automată, după model, fără conștientizarea tuturor grafemelor;
- DISGRAFIE CENTRALĂ : își scrie cu litere de tipar numele și transcrie cu litere de mână și de tipar, după model, cuvinte, propoziții cu sens, fiind necesară orientare în spațiul grafic;
- afectivitatea : labilitate emoțional afectivă, nevoie de suport afectiv permanent, cu tulburări de reactivitate emoțională, rezistență scăzută la frustrare;
- motivația : extrinsecă, având permanent nevoie de suportul familiei/ adultului;
- gândirea: retard de intelect care afectează actului învățării, al achiziției de cunoștințe și formării de deprinderi;
- memoria : nivel slab al memoriei de lucru, lacunară, deficitară;
- atenția: difuză, fluctuantă, slabă concentrare, volum redus;
- imaginația: reproductivă- ii place să deseneze, să coloreze – respectă spațiile, are simț cromatic dezvoltat;
- voința: pasivă în procesul de învățare, încăpățânată, canalizare negativă a voinței, nu cooperează constant;
- temperamentul: pasivă, relativ izolată în relațiile cu anturajul, agitată, în anumite conjuncturi, reacții disproporționate;
- atitudinile: în general disciplinată, dar cu manifestări de încăpățânare, infantilism, instabilitate comportamentală- însă vine cu plăcere la școală, însoțită de mamă;
- aptitudinile :-să deseneze după contur;
- nivelul maturizării psihosociale : imatură, labilă, vulnerabilă afectiv-emoțional;
- comportamentul în timpul activităților școlare anterioare și prezente – implicare limitată în activitățile școlare, nivel achizițional extrem de redus, se implică doar dacă este solicitată și supravegheată constant, incurajată;
- comportamentul în afara școlii : sociabilă, orientată spre joc. Joc infantil stereotip. Dependență social și emoțional de prezența unui adult(un membru al familiei).

Calcul – elemente de matematica aplicată

- DISCALCULIE GRAVĂ –incapacitate de rezolvare exerciții /probleme
- necesită evaluare diferențiată- teste orale/ scrise adaptate/ simplificate
- diferențiază oral și în scris semnele convenționale -adunare, scădere,
- a deprins adunări și scăderi fără TPO, in concentrul 0-1000, utilizând mijloace personale de calcul – pe degete, bețișoare, bile, calculator etc
- recunoaște figuri geometrice plane – cerc- pătrat, triunghi, dreptunghi și le asociază cu elemente din mediul înconjurător;

Relațiile sociale (cu colegii și profesorii)

- bine integrată la nivelul clasei, fiind ajutată/protejată de colegi, încurajată de facilitator (mama) și cadre didactice.
- relații în general adecvate cu cadrele didactice. Nu deranjează procesul didactic.

Capacitatea de adaptare la cerințele școlare

- din punctul de vedere al achizițiilor școlare, inadaptare la cerințe școlare;
- din punctul de vedere al adaptării la regulile școlare, eleva este disciplinată, relativ cooperantă, receptivă dacă este abordată cu calm și dacă sarcina îi este accesibilă.

Idei de activități:

- jocuri didactice,
- activități nonformale, stimularea încrederii/ stimei de sine,
- consiliere educațională, după caz (Cine sunt eu...., Cel mai mult îmi place să..., Mă simt bine când ....Nu îmi place să....Spune ce calități/ defecte crezi că ai....Persoanele importante din viața mea sunt...

Activități remediale:

- consolidare activitate grafo-lexică – Să ne jucăm cu literele – jetoane, litere magnetice, utilizare calculator, planșe
- activitate remedială de tip recunoașterea și consolidarea alfabetului, utilizare soft educațional- ALFABETUL VESEL

- activități de grup- dezvoltarea vocabularului oral activ;
  - jocul FAZAN- aplicație pe calculator;
  - Metoda Montessori – cartonașe – *Asocieri* (obiectele și întrebuințarea lor, Arbori-frunze, flori, fructe, Animale –hrană și adăpost), Noțiuni opuse, Vocabular (Ustensile și unelte, Familii de animale), Clasificări (pământ, aer, apă, cele 5 simțuri) Ghicitori- cărți de joc educative;
- să denumească membri ai familiei, animale, alimente, obiecte îmbrăcăminte, mijloace de transport, să imite o acțiune la cerere, să o identifice în imagini, să o denumească, să identifice obiecte după utilitate, să plaseze în categorii animale, ființe, obiecte utile, să facă comparații după diferite criterii (mare-mic, greu-ușor, tare- moale, mai multe- mai **puține etc**), să folosească cuvinte din sfera socială, adecvate la situație, formule de salut-bună dimineața, la revedere, poftim, mulțumesc, bună seara etc

Exercitii lexico-grafice

- citire, scriere sub control- de la simplu la complex- silabe, cuvinte mono, bi, polisilabice, cuvinte, propozitii cu accent pe scrierea conștientă, în ritm propriu, corectă și conștientă a fiecărui cuvânt, cu sens și semnificație pentru elev.

Exercitii matematice

- consolidarea capacității de a realiza calcule cu nr naturale utilizând mijloace intuitive sau calculator(adunări, scăderi, înmulțiri, împărțiri), distingerea nr pare/ impare într-un șir ordonat dat, recunoașterea vecinilor unui nr în șirul nr. Naturale;
- să asocieze simbolurile geometrice cu obiecte, elemente din viața cotidiană și cu experiența personală(cub, piramida etc.)

Metodele de predare (sugerate colegilor profesori–)

- se pot utiliza diverse materiale didactice ilustrate, introduce mai multe exemple practice, planifica activități practice, utiliza grupuri de învățare prin cooperare.

Proiectarea de materiale trebuie să respecte:

- Includerea unei informații mai reduse pe aceeași pagină;
- Alocarea unui timp suplimentar pt. notarea datelor, conținuturilor, ideilor importante
- Folosirea culorilor contrastante;
- Sublinierea informației cu creioane colorate;
- Utilizarea în pondere mai mare a exercițiilor de completare cu răspunsurile potrivite;
- Reducerea sau, după caz, mărirea caracterului cu care este scris textul;
- Realizarea unor suporturi audio cu conținutul textului și versiuni electronice ale cărții;
- **Reflectarea și exemplificarea cu extrase din experiențe practice.**

Strategii de învățare centrate pe:

- dezvoltarea capacității de a comunica cât mai inteligibil și coerent posibil,
- deprinderea capacității de a se exprima cât poate inteligibil, în dialogul cu cei din jur,
- consolidarea capacității de recunoaștere și utilizare a alfabetului lb romane prin asociere cu jetoane, imagini, serii grafice scrise cu caractere mărite
- transcrierea corectă și conștientă, după model, a unor silabe, cuvinte, scurte propozitii pe diferite suporturi grafice, caiete cu format adaptat, tabla magnetică etc

Resurse:

jocuri educative, jetoane, cartonașe Montessori, resurse digitale interactive (table magnetice, interactive, softuri educaționale etc.), fișe de lucru adaptate cu cerințe simplificate semnificativ.

Evaluare: observarea sistematică, evaluare orală, evaluări adaptate scrise, stimularea capacității de autoevaluare

- Teste psihologice – proiective, nonverbale – Omul, copacul, familia, Matrici Progressive Raven color
- Fișe de evaluare
- Observația directă
- Discuții cu cadrele didactice și părinții
- Metoda de apreciere obiectivă a personalității

Implicarea/ cooperarea părinților

Mama elevei este *shadow* de la debutul școlii. Este conștientă de situația copilului, dar încearcă să o mențină în cadrul școlar în care fata se simte bine, confortabil emoțional. Prezența mamei în calitate de shadow determină o mai bună integrare a elevei cu dificultăți de integrare și facilitează diminuarea eșecului/abandonului școlar, într-un mediu școlar prietenos.

Idei de activități

- ✓ activități de învățare nonformale (drumeții, excursii)
- ✓ lecția în aer liber
- ✓ informarea avizată-identificarea obiectivelor din programa adaptată(semestrială/ anuală);
- ✓ activități de suport psihoeducațional- exerciții de întărirea autonomiei, a stării de bine, a stabilității emoționale și evitarea reacțiilor disfuncționale;
- ✓ antrenarea colaborării/ munca în echipă- realizarea de colaje, desene, felicitări, modelaj, proiecte individuale/grup, excursii, lecții tematice , activități proiectate în Școala Altfel etc
- ✓ interasistențe
- ✓ informări/ dezbateri în cadrul comisiei metodice
- ✓ colaborarea permanentă cu profesorul itinerant și echipa de intervenție- consultarea PSI/ PIP- la care să participe toți profesorii clasei,

Consilierea părinților:

Consilierea părinților a avut a bază următoarele întrebări: Care sunt nevoile/ dificultățile copilului meu? Cum îl pot ajuta? Care sunt calitățile/ punctele tari ale copilului meu? Cum îl pot încuraja, stimula? Stilul de învățare al copilului meu.- cum îl pot ajuta și încuraja să progreseze? Cum îmi motivez copilul să depășească dificultățile, să se simtă iubit și confortabil la școală? Suntem pe drumul cel bun- fiecare pas înainte contează!

Strategii de învățare:

- ❖ crearea unui cadru și climat pozitiv, nonconflictual acasă; elevul/ copilul trebuie să se simtă iubit, înțeles, sprijinit;

- ❖ reglarea programului de lucru acasă, în care să se țină cont de particularitățile copilului/ elevului- rezistență scăzută la efort intelectual/ fatigabilitate, frustrare, reacții de emotivitate, nesiguranță de sine, neîncredere;
- ❖ desfășurare de activități remediale zilnice, pe durate mici de timp- activități pe arii problematice- scris-citit,
- ❖ terapie logopedică- pentru ameliorarea/ deficienței de limbaj;
- ❖ primirea unor sarcini casnice accesibile, rutiniere, de responsabilizare, care să nu depășească capacitatea de efort și să nu îi altereze starea de spirit;
- ❖ descoperirea intereselor elevului (ce îi place să facă- să deseneze, să aibă grijă de un animal etc;
- ❖ stimularea stării de bine, a confortului emoțional în mediul familial, prin desfășurarea de activități recreative, acasă/ aer liber;
- ❖ întărirea pozitivă a comportamentelor funcționale, sociale, acționale, practice, creșterea semnificativă a autonomiei personale;
- ❖ colaborarea cu echipa de intervenție –profesorii și specialist- psiholog, logoped, consilier, profesor itinerant

Resurse:

- de timp – alocarea de timp pentru întâlniri cu părinții, profesorii, cu specialiștii (consilieri, profesor itinerant, psihologi, logopezi);
- alocarea de timp pentru activități de învățare și recreative desfășurate cu copilul; (teatru, muzee, excursii, activități extrașcolare)
- _cărți de specialitate, broșuri;

Cadrele didactice

Cadrele didactice cunosc situația elevei; faptul că mama este mereu prezentă și că o ajută absolut dezinteresat, dar și comportamentul elevei au dus la crearea unui mediu stabil, un mediu în care eleva se simte în siguranță și din care dorește să facă parte.

Strategii de învățare (comune cu alți colegi):

- ✓ stabilirea unor reguli comune, care să fie respectate în cadrul tuturor orelor de curs care să faciliteze învățarea adaptată pentru elevi în dificultate și prevenirea rămânerii în urmă la învățătură;
- ✓ preluarea unor modele de bune practici de la alte școli incluzive cu experiențe de succes în cazul elevilor CES;
- ✓ elaborarea unor materiale didactice individualizate- fișe lucru adaptate cu itemi accesibili, dar care să asigure progresul;

Evaluare:

- analiza, împreună cu familia a progresului elevului și a impactului planului individualizat;
- revizuirea la nevoie a PSI-ului, în colaborare cu echipa de intervenție;
- evaluarea diferențiată orală/ scrisă – probe orale, practice, teste flexibilizate, simplificate, modele teze adaptate. Se va evalua progresul, se va evita competiția între elevi, compararea, admonestarea verbală depreciativă.
- analiza progresului elevului;
- observații privind implicarea părinților în activități (exemplu-ateliere muzeu de artă-modelaj tematic, Ziua Copilului etc.)

Această elevă este un copil deosebit, care se bucură de întreaga atenție a familiei, este îndrăgită de toți elevii clasei și de profesori. Și privind-o în acești ani am observat bucuria de pe chipul ei la majoritatea lucrurilor pe care le face, la sinceritatea cu care se exprimă (deși exprimarea este foarte greoaie și vocabularul limitat) și la dragostea pentru a practica înotul și pentru toți cei din jur. Este un caz fericit!

CONCLUZII.

Cel mai bun tratament pentru copiii cu autism este o abordare în echipă și aplicarea unui program bine structurat, în mod constant. Este important ca părinții să aibă grijă și de ei înșiși. Părinții

sunt sfătuiți să învețe diverse modalități de a face față tuturor emoțiilor, temerilor și îngrijorărilor care apar atunci când au în grijă un copil cu autism. Provocările de zi cu zi și cele pe termen lung la care sunt supuși cresc mult riscul părinților și al celorlalți copii din familie de a face depresie sau alte afecțiuni legate de stres. Încărcătura emoțională este una considerabilă, cel puțin în ceea ce ne privește, însă este minunat cum un grup de oameni muncesc, ajungând la un plan de intervenție specializat și individualizat copilului în cauză. Așa cum au arătat studiile, nu se poate fugi din fața acestor tragedii și, mai înspăimântător e faptul că nu există șanse de vindecare, așa că trebuie să înțelegem acești copii și să le acordăm multă dragoste. Este tragic că asta se întâmplă într-o lume în care am putea, cu toții, să ne bucurăm de razele de soare, de lumina stelelor, de jocul copiilor și de zâmbetele lor care ne fac fericiți.

BIBLIOGRAFIE:

- Programa de stimulare cognitivă, Bucuresti, 2008
- Ecaterina Vrăsmaș- Dificultățile de învățare în școală, București, 2007,
- Să învățăm cu plăcere- fișe de exerciții logopedice în comunicarea orală și scrisă, 2011
- Adrian Roșan- Psihopedagogie specială, Polirom, 2015
- Sylvia Rotter- Sus cortina... pentru viață- teatrul educațional-jocuri și exerciții, UNATC, 2015